O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”
G.Sh.Rixsiyeva
____
“30” iyun 2025-yil

SHARQ MAMLAKATLARIDA TIL VAZIYATI VA SIYOSATI (MALAYZIYA) FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	200000	– San’at va gumanitar fanlar
Ta’lim sohasi:	230000	– Tillar
Mutaxassislik:	70230101	– Lingvistika (sharq tillari bo‘yicha)

Toshkent -2025

Sharq xalqlari tillari va adabiyoti instituti direktori: ________ X.V. Mirzaxmedova

Janubiy Osiyo tillari va adabiyoti oliy maktabi boshlig'i ________ N.B. Xodjaeva

ARM boshlig'i ________ M. Yuldasheva

<table>
<tr><td colspan="2">Fan/modul kodi
ShMTVS1204</td><td>O‘quv yili
2025/2026</td><td>Semestr
2</td><td colspan="2">ECTS - Kreditlar
4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fan/modul turi
Majburiy</td><td colspan="2">Ta’lim tili
O‘zbek</td><td colspan="2">Haftadagi dars soatlari
4</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1.</td><td>Fanning nomi</td><td>Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)</td><td>Mustaqil ta’lim (soat)</td><td colspan="2">Jami yuklama (soat)</td></tr>
<tr><td>SHARQ MAMLAKATLARIDA TIL VAZIYATI VA SIYOSATI (MALAYZIYA)</td><td>48</td><td>72</td><td colspan="2">120</td></tr>
</table>

2.

I. Fanlarning mazmuni

Fanni o‘qitishdan maqsad – magistrant-talabalarda Malayziyada til vaziyati uchun eng kerakli ko’nikmalarni o’rgatilishining ahamiyatli ekanligi hamda uning uchun talabalarni tipologik va genealogik tahlilga oid atamalarni umumlashtirishga mos bilim, ko‘nikma va malakalarni shakllantirishdir.

Fanning vazifasi - talabalarga Malayziyada til vaziyati va til siyosati tushunchasi; til vaziyati va til siyosatining aloqadorlik masalasi; davlat tomonidan til siyosati masalasida ishlab chiqilayotgan qonun va farmonlar; XXI asr Malayziyada til vaziyati xususiyatlari; XXI asr Malayziyaning til siyosati va strategiyasi; til va yozuv islohotlariga doir jihatlarini tahlil qilish va qiyoslash kabi hodisalarni tadqiq qila olish;

- yuqorida sanab o‘tilgan sohalardagi ilmiy tadqiqotlardan xabardor bo‘lishi, ularni qo‘llay bilishi;
- ilmiy tadqiqotlar natijalarini o‘qituvchilik faoliyatida ishlata bilish malakasiga ega bo‘lishi;
- ushbu dolzarb muammolarga oid o‘quv dasturlarini tuza bilish hamda darslik va o‘quv qo‘llanmalarni yarata olish ko‘nikmalariga ega bo‘lishi.

Xorij tajribasiga muvofiqligi:

Mazkur fan dasturi xalqaro tan olingan reytinglarda birinchi top 300 talik ro‘yxatga kiruvchi University of Helsinki (QS 116) xorijiy tajribasini inobatga olgan holda takomillashtirildi.

https://studies.helsinki.fi/courses/course-unit/otm-bc29c79b-79f9-43dc-969a-c113597e8998/ENG-Opt345

II. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

1-mavzu. Fan maqsadi, vazifalari, mazmuni va mohiyati. «Til vaziyati» atamasining tushunchasi, uning boshqa sotsiolingvistik tushunchalardagi o'rni va ahamiyati.

«Til vaziyati» atamasining tushunchasi, uning boshqa sotsiolingvistik tushunchalardagi o'rni va ahamiyati. Til vaziyatining sotsiolingvistikani bir bo'lagi sifatida funksional tilni o'rganishi. Til vaziyatini o'rganishning sinxron va diaxron aspektlari. Til vaziyatini o'rganishda erishilgan yutuqlar.

Til vaziyati va til siyosati, ularning o'zaro bog'liqligi va ta'siri. Til vaziyati turlari. Ko'p tilli mamlakatlarda til vaziyatining xususiyati va o'rganish ahamiyati.

2-mavzu. Til vaziyati va soitsiolingvistika

Malayziya misolida til vaziyatining omillari;Subyektiv va obyektiv omillar; Ularning o'zaro bog'liqligi va til vaziyatini o'rganishdagi ahamiyati; «Til vaziyati» predmetining maqsad va vazifalari, uning tuzilishi; Predmetning malay tilshunosligi bilan bog'liqligi va boshqa malayshunoslik fanlariga aloqadorligi.

3-mavzu. Mustaqillikdan avval Malayziyadagi ijtimoiy-siyosiy ahvol. Ushbu davrdagi Malayziya tilining jamiyatda ishlatilishi

Mustaqillikdan avval Malayziyadagi ijtimoiy-siyosiy ahvol; Ushbu davrdagi Indoneziya tilining jamiyatda ishlatilishi; Mustaqillikdan avval Malayziya tilining holati va umumiy leksikasi.

4-mavzu. Malay tiliga o'zlashma so'zlarning ta'siri

Malayziya tilining funksional rivojlanish xususiyatlari. Malayziya tilining rasmiy, yuridik va ta'lim sohalaridagi o'rni;

5-mavzu. Malayziya tilining vujudga kelishi

Malayziya tilining o'z hududidan tashqarida ishlatilishi; tilning ushbu davrda qo'llanilishi va uning areali;

6-mavzu. Mustaqillik yillarida Malayziyada til vaziyati

XIX asrning birinchi yarmida Malayziyadagi til vaziyatining xususiyatlari; Malayziya ziyolilarining g'arb ta'limi va xorijiy tiliga bo'lgan munosabati. Indoneziyada xorijiy tillarning qo'llanilish sohalari;

7-mavzu. XIX asrning ikkinchi yarmida mamlakatdagi til

Malay tili davlat tili sifatida. Malayziya siyosatchilarining til siyosati va undagi o'zgarishlarga yondashuvi.

8-mavzu. XX asr boshlarida Malayziyadagi til vaziyatining xususiyatlari

Mamlakatdagi siyosiy holatning til siyosatiga ta'siri; Indonez tili Malayziya davlat tili sifatida, uning jamiyatdagi o'rni; Ta'lim sohasida Indoneziya tili; Indoneziya matbuot tili.

9-mavzu. Malay tilning lingvoareali

Malay tilining davlatdan tashqari holatda o'rni va uning jamiyatda ishlatilishi; Arealda Malay tilining o'rni, ularning mahalliy tillar bilan munosabati.

10-mavzu. Malayziyaning zamonaviy lingvistik xaritasi; Malay tili va til shakllari

Malayziyaning zamonaviy lingvistik xaritasi; Malay til va til shakllari; Mahalliy aholining «ona til» atamasini tushunishiga etnik hamda ijtimoiy-psixologik omillarning ta'siri; Ushbu atamaning qo'llanilishi.

11-mavzu. Malay tilining funksional vazifalari

Malay tilining tarixiy bosqichlari. Zamonaviy malay tili. Uning mamlakatdagi funksional vazifalari.

12-mavzu. Malayziyada eng ko'p foydalaniladigan tillar

Malayziyadagi siyosiy holatning til siyosatiga ta'siri. Malayziyada eng ko' qo'llaniladigan xorijiy tillar.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Sharq mamlakatlarida til vaziyati va siyosati (Malayziya) fani bo'yicha amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Til vaziyatining omillari; Til vaziyati atamasining tushunchasi, uni sosiolingvistikaga aloqadorligi.
2. Til vaziyatining obyektiv faktorlari; Til vaziyatining sub'ektiv faktorlari.
3. Xorijiy tillarning mahalliy tillar tizimidagi o'rni.
4. Malayziya tilidagi ayrim muammolar tahlili.
5. Malayziya tilining ijtimoiy-funksional shakllari.
6. Malayziya jamiyatida xorijiy tillarning o'rni.
7. Malayziya tili atmasining qo'llanilish xususiyatlari.
9. Amalda va rasmiy hujjatlarda ko'rsatilgan Indoneziya tillari.
10. Malayziyada mustaqillikdan avvalgi til vaziyati.
11.Malayziya va avstroneziya tillarining o'zaro aloqadorligi va sosiolingvistik muammosi.
12. Malayziya tili shakllari va ularning amalda yoritilishi.

	III.Mustaqil ta'lim* **III.1. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar** **"Sharq mamlakatlarida til vaziyati va siyosati (Malayziya)"** fanidan mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular: 1. Diaxronik nuqtai nazardan Indoneziyadagi til vaziyati 2. Malayziyadagi til vaziyatining dinamikasi 3. Malay tili davlat tili sifatida 4. Malayziyadagi til vaziyatining tipologiyasi 5. Malayziyada til ishlatilishida davlatning til siyosati 6. Malay til vaziyatining yaratilishida ob'ektiv va sub'ektiv faktorlar 8. Malayziyada xorijiy tillarning o'rni 9. Malayziyaning lingvoareallari 10. Malayziyada ko'ptillik muammosining xususiyatlari Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi. * *Izoh: Mustaqil ta'lim mavzulari fan doirasida o'zgarishi mumkin.*
3.	*Fanni o'zlashtirish natijasida magistrant-talaba:* - o'qitilayotgan sharq tilida yaratilgan maxsus adabiyot ustida ishlash, matnning fonetik, fonetik tizimning davriylik masalasi, leksik-semantik, grammatik, uslubiy jihatlari va so'z yasalishi masalalari; matnning sintaktik xususiyatlari va qoidalari haqida ***tasavvurga ega bo'lishi***; - matnda qo'llanilgan lug'at tarkibi, lug'at tarkibining genetik asoslari; so'zlarning ma'no xususiyatlari; leksik birliklarning morfologik tadqiqi; - matnda qo'llanilgan iboralar, maqol va boshqalarga xos sintaktik qurilmalar; ijodkor uslubi masalasi, ijodkor uslubining o'ziga xosligi; adabiy til uslublari va ularning matndagi ko'rinishi; matn talabi bilan til uslublarining tanlanishini tushuna olish **bilishi va ulardan foydalana olishi**; - matn tilining fonetik asoslari, fonetik tizimning davriylik masalasi; matnda qo'llanilgan lug'at tarkibi, lug'at tarkibining genetik asoslari; so'zlarning ma'no xususiyatlari; leksik birliklarning morfologik tadqiqi; so'z yasalishi masalalari yuzasidan ***ko'nikmalariga ega bo'lishi***; • matnning sintaktik xususiyatlari; matnda qo'llanilgan iboralar, maqol va boshqalarga xos sintaktik qurilmalar; ijodkor uslubi masalasi, ijodkor uslubining o'ziga xosligi; adabiy til uslublari va ularning matndagi ko'rinishi; matn talabi bilan til uslublarining tanlanishini tushuna olish **malakasiga ega bo'lishi kerak.**
4.	**V. TA'LIM TEXNOLOGIYALARI VA METODLARI:**

	• ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	**VI. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.
6.	**VII. ASOSIY VA QO'SHIMChA O'QUV ADABIYOTLAR HAMDA AXBOROT MANBALARI** **Asosiy adabiyotlar** 1. Dr. Emah Khuzaemah, M.Pd., Veni Nurpadillah. Buku Ajar Sejarah, Kedudukan, dan Fungsi Bahasa Indonesia. Jakarta, 2022 2. Malay manuscripts: a guide to paper and watermarks. The collected works of Russell Jones. Indonesia and the Malay World Volume 49 Number 144 July 2021 **Qo'shimcha adabiyotlar** 1. Mirziyoyev Sh.M. Hozirgi zamon va Yangi O'zbekiston. – Toshkent: O'zbekiston, 2024. 2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda taraqqiyot strategiyasi asosida demokratik islohotlar yo'lini qat'iy davom ettiramiz. 6-jild. – Toshkent: O'zbekiston, 2023. 3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va faravon yashaylik. 5-jild. – Toshkent: O'zbekiston, 2023. 4. Tu dien tieng Viet- Nga. Ha Noi. 1997. **Scopusdan maqolalar** *Dingding Haerudin*. Examining language attitudes and use: A survey of Indonesian university students' loyalty to their ethnic languages – Indonesian Journal of Applied Linguistics Vol 14, No 1 (2024) https://doi.org/10.17509/ijal.v14i1.70364 **Axborot manbalari:** 8. www.gov.uz 9. www.lex.uz 10.www.ziyo.net 11.https://ibratfarzandlari.uz

	12. www.repositori.kemdikbud.go.id 13. www.bipa.kemdikbud.go.id
7.	Fanning o'quv dasturi, Janubiy Osiyo tillari va adabiyoti oliy maktabi tomonidan ishlab chiqilgan va 2025 yil "25" iyun dagi 21 -sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan. Fanning o'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2025 yil "28" iyundagi 11 - sonli bayoni bilan tasdiqlangan.
8.	**Fan/modul uchun mas'ullar:** Abduganiyeva N.A. – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Janubiy Osiyo tillari va adabiyoti oliy maktabi kafedrasi katta o'qituvchisi, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
9.	**Taqrizchilar:** Muhibova U.U. – Janubiy Osiyo tillari va adabiyoti oliy maktabi professori, filologiya fanlari doktori Nurmatov S.S. – Janubiy Osiyo tillari va adabiyoti oliy maktabi dotsenti, filologiya fanlari doktori